

3. ADY ENDRE KÖLTÉSZETÉNEK MOTÍVUMRENDSZERE

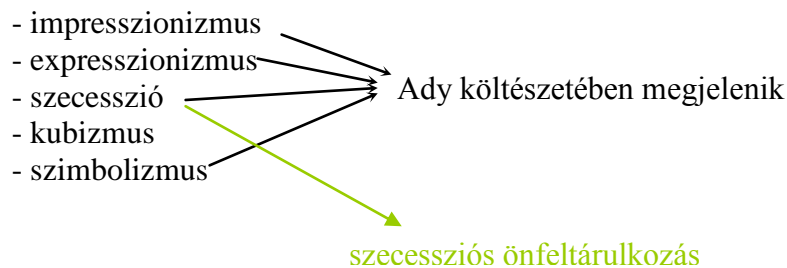
1899 első kötet – Sirasson meg... (ars poetica)

1908 Nyugat indulása. Vezérgondolatai

- régi értékek elfeledése
- újítás, megújítás

Új stílusirányzatok:

↓
régi kötöttségek
elleni lázadás

→ egyén és társadalom kapcsolata, és annak vizsgálata

→ Adynak fontos, hogy az írás (költészet, publicisztika) hasson a társadalomra → megújítás

Publicistának vallotta magát. (Nem költőnek!)

Szimbolista költő:

↓
motívumok jelennek
meg nála különböző
helyzetekben

- hasonlatok
- metafora
- metonímia
- szinesztézia
- allegória
- synekdoché
- motívumok

- Lédával a bálban (bál)
- Góg és Magóg fia (Dévény, Kárpátok)
- Ős Kaján

↓
mítoszteremtő
szimbolizmus

Századvégi lírája

- kuruc költészet (Csák Máté, honfoglaló személyek)
- erdélyi szerzők
- pogány hitvilággal kapcsolatos személyek
- egyéni stílus
- más költők hatása alig (talán Petőfi)
- Ady: utolsó nemzeti költőnk
- magyar nép helyzetének javulásáért ostromozza azokat, akik nem veszik észre, hogy miben élnek
- lázadó --- nem értették meg
 - o kereste Párizst, a polgári miliőt → neki Nagyvárad
- elhagyatottság
- társadalmi megműveletlenség → ugar motívum
- énközpontúság, önazonosság → szereplíra
 - o Napkelet papja
 - o Dózsa György unokája
 - o Muszáj Herkules
 - o Góg és Magóg fia
- fiktív térben és időben
- összeköti a Nyugatot és a Keletet
- elvagyódás → Jöttem a Gangesz partjairól...
- forrásai
 - o Biblia
 - o magyar ősiség költészete --- de nem magyarkodik!
- díszítettség
- őszinteség, titokzatosság

Szerelmi líra

- újszerű
- önmagukat emésztés
- ellentmondásos korszak: újat akar, de a régiből táplálkozik

HAGYOMÁNYOS OLDAL

EROTIKA

- szecesszió hatása
- erőteljes vágyak
- erőszakos szerelem
- bántó, húzó, követelő szerelem
pl.: Elbocsátó szép üzenet

- gyakori gesztusok:
- hódolás, hódolat
 - követelés
 - erőszakosság
 - fenyegetés

NINCS IDILL

→ { férfi-női kapcsolat, mint
motívum:
örök, lehetetlen, mégis
mindenen átívelő borzalmas
szerelem

Halálvágy:

- dekadencia; élet és halál kapcsolatai: a társadalmi lét ellentmondásait erotikában, a hanyatlás motívumaiban oldja fel; Ady-nál halálközelség, feketeség, a bomlás szimbolikája, szecessziós jegyek alkalmazása, a pénz, az anyagi jólét fontossága, kapcsolatok ellentmondásai (erotikus, párkapcsolati tobzódások)
- XX. sz. emberének állandó érzése
- Ady költészetében a legerőteljesebb
- a szerelemhez is kapcsolódik kivéve Boncza Bertánál;
ott:
 - megnyugvás
 - állandóság
- a modern szerelem haláltánca
pl.: Lédával a bálban

Vallásos, bibliai szimbólumai:

- ószövetségi pátriárkák ≈ próféták
 - prófétákkal való azonosulás
 - pogány vallási elemek
 - Ós Kaján, Góg és Magóg
 - Ady és **Úr** kapcsolata → prófétai elhivatottság
 - atya, apaként jelenik meg
„Istenkáromlás” --- ősz öregember
 - gyermek, fiúkép: elveszett ember, aki közelítene Istenhez, de nem tudja, hogyan kell
 - istenkereső ember motívum → ISTENES VERSEK
 - Isten: „Minden titkok tudója” → minden vallási képnek megfelel
↳ élet
- ↓
- **Szimbólumok** Istenhez hanyatló árnyék-ciklus
 - Párizs
 - Ugar
 - nincs belőle sok! ← → gazdag motívumrendszer